

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2025

DUTCH
HIGHER LEVEL

Monday, 16 June
09:30 - 12:30

The 2025 examination papers were adjusted to compensate for disruptions to learning due to COVID-19. This examination paper does not necessarily reflect the same structure and format as the examination papers of past or subsequent years.

Om volwassen te worden, is het nodig dat jongeren zelfstandig aanrommelen en fouten maken.

1 Curlingouders, sneeuwploegouders, helikopterouders: ouders zouden tegenwoordig overbeschermend zijn. Klopt dat beeld? En wat doet dat met de ontwikkeling van kinderen? ‘De psychologische zijwieltjes moeten er op een gegeven moment af.’

2 Kan een jongen van 15 jaar met een vriend door Europa interrailen of is dat onverantwoord? In het Verenigd Koninkrijk leidde die vraag onlangs tot een hevige meningenstrijd. Die ontstond nadat de Britse tv-presentator Kirstie Allsopp trots op X had verkondigd dat haar zoon deze zomer zo’n reis had gemaakt. Vervolgens kreeg ze bericht dat maatschappelijk werk zou onderzoeken welke maatregelen ze had genomen om de veiligheid van haar kind te garanderen. ‘Ik heb geen enkele wet overtreden en je kind alleen door Europa laten reizen heeft niets met nalatigheid te maken’, reageerde ze in The Mail on Sunday.

3 De discussie over hoeveel vrijheid ouders hun kind moeten geven, is niet nieuw. In 2008 werd de Amerikaanse columnist Lenore Skenazy uitgeroepen tot ‘slechtste moeder ter wereld’ omdat ze haar 9-jarige zoon in zijn eentje met de New Yorkse metro liet gaan. De conducteur belde de politie. In reactie hierop begon ze de Free Range Parenting Movement om kinderen meer onafhankelijkheid te geven.

4 Dat kamp vindt juist dat ouders zich te veel bemoeien met hun kroost. Ze houden alles in de gaten (helikopterouders) of poetsen alle problemen weg (curlingouders). Beschermen ouders hun kinderen inderdaad meer dan vroeger? En wanneer wordt dat problematisch?

Meer warmte

5 ‘De manier van opvoeden is door de jaren heen veranderd’, zegt ontwikkelingspsycholoog Stijn Van Petegem van de Brusselse universiteit ULB. ‘Ouders spenderen meer tijd met hun kind, straffen minder en tonen meer warmte en betrokkenheid vergeleken met vijftig jaar geleden. Ze weten beter wat hun kind uitspookt.’ Waarmee hij maar wil zeggen: een term als ‘curlingouder’ benadrukt de negatieve kant van ouderlijke betrokkenheid, maar er zijn ook veel goede kanten.

6 Bij overbescherming past de bemoeienis van ouders niet bij het ontwikkelingsniveau van het kind. Denk bijvoorbeeld aan een 16-jarige die nog niet alleen naar school mag fietsen. Uit onderzoek blijkt niet dat ouders zich daar massaal schuldig aan maken. ‘We onderzoeken dit nu door de verschillende generaties ouders te vergelijken en verwachten komend jaar de resultaten’, zegt Van Petegem. ‘Het is in elk geval niet zo dat een meerderheid een overbeschermende opvoedstijl toepast.’

7 Toch komt het beeld van bemoeizuchtige ouders en het in de vrijheid beknotte kind ergens vandaan. Dit kan niet los worden gezien van de maatschappelijke druk die er heerst om een goede ouder te zijn. Uit een groot Amerikaans onderzoek blijkt dat ouders in 2014 vaker twijfelden of ze het wel goed deden, vergeleken met ouders in de late jaren negentig. In de studie gaven ouders aan in hoeverre ze meenden invloed te hebben op het gedrag van hun kind, zoals bij problemen op school of het omgaan met verkeerde vrienden. Het vertrouwen in hun eigen kunnen was beduidend lager dan vijftien jaar eerder.

8 De onderzoekers vonden het in eerste instantie vreemd dat ouders minder zeker van hun zaak waren geworden. Ze waren immers betrokkener en er was meer kennis over ouderschap beschikbaar. Om de onzekerheid toch te verklaren, wijzen ze voorzichtig naar veranderingen in de maatschappij, zoals de enorme hoeveelheid aan informatie over opvoeden en het vergelijken met andere ouders op sociale media.

9 ‘Er is een verschuiving geweest in wat we als samenleving verwachten van ouders. Uit recente studies blijkt dat ouders het gevoel hebben dat ze het perfect moeten doen. Dat geeft stress’, zegt Van Petegem. ‘Ouders die veel maatschappelijke druk ervaren, zijn vaker op een negatieve manier betrokken, door controlerend of overbeschermend te zijn.’

Kind of bijna volwassenen

10 Het dominante maatschappelijke beeld van jongeren en waartoe zij zelfstandig in staat zijn, lijkt veranderd. In een Nederlands onderzoek uit 1997 werd aan jongeren gevraagd wanneer zij vonden dat ze alleen op vakantie konden. Het antwoord was 15 jaar. Ouders zeiden dat ze dit met 16 jaar oké vonden. Zou je dit onderzoek anno 2024 opnieuw uitvoeren, dan is die leeftijd waarschijnlijk opgeschoven. 'We zijn adolescenten steeds meer gaan beschouwen als kinderen in plaats van als bijna-volwassenen die nog wat ondersteuning nodig hebben', zegt Loes Keijsers, hoogleraar pedagogiek in Rotterdam.

11 Je ziet dat bijvoorbeeld terug in de definitie van jongeren die wetenschappers hanteren. 'Eerst golden mensen tot 21 jaar als jongeren, nu is dat opgerekt tot 25 of 26 jaar. Laatst zag ik in de krant staan: 'Jongeren onder de 35 jaar'. Nog even en ik word zelf nog als jongere aangemerkt!'

12 De beschermende houding jegens jongeren zie je ook in officiële regelgeving terug: zo is de leeftijdsgrens voor alcohol in 2014 van 16 naar 18 gegaan en werd in 2023 de helmplicht voor scooters ingevoerd. 'Dit hangt samen met een bredere tendens van een risicomijdende samenleving, maar je ziet er ook in terug dat we vinden dat jongeren hier niet zelf over kunnen beslissen op die leeftijd. We moeten ze tegen zichzelf in bescherming nemen.'

13 Of neem onlineleerlingvolgsystemen, zoals Magister, waarmee ouders de schoolprestaties van hun kinderen kunnen monitoren. 'Vroeger kreeg je één keer per jaar tijdens de rapportbespreking te horen hoe het ging, nu elke dag', zegt Keijsers. 'Het is het gevolg van technologische ontwikkelingen, maar daaronder ligt een mensbeeld dat kinderen dit kennelijk nodig hebben.'

14 Wat vinden jongeren van dit groeiende aantal regels? 'Bij risicovolle zaken, zoals drinken, drugsgebruik of verkeersgedrag, zeggen kinderen dat ze heel goed begrijpen dat ouders streng zijn', vertelt Keijsers. De onenigheid in gezinnen ontstaat bij onderwerpen waar het minder makkelijk is om te bepalen of het om risicovol gedrag gaat of om het persoonlijke domein. Zoals bij het dragen van een bepaald type rokje of alleen op stap gaan. 'Daarvan zeggen jongeren: dat is mijn persoonlijke keuze, terwijl ouders vinden dat het gevaarlijk is.'

Anna van den Breemer De Volkskrant 6 september 2024, 10:30

Over de auteur - Anna van den Breemer schrijft voor de Volkskrant over grote en kleine levensvragen. In haar opvoedrubriek behandelt ze elke week kwesties waar ouders tegenaan lopen.

De tekst werd aangepast met het oog op dit examen.

Alle antwoorden moeten in het Nederlands worden gegeven. Gebruik volledige zinnen in je antwoorden.

Totaal: 100 punten

Deel 1: tekstbegrip

(30 punten)

1. Wat betekenen volgende woorden of uitdrukkingen:

a) "maatschappelijk werk" in de zin:

"Vervolgens kreeg ze bericht dat maatschappelijk werk zou onderzoeken welke maatregelen ze had genomen om de veiligheid van haar kind te garanderen." (alinea 2) (1 punt)

b) "risicomijdende samenleving" in de zin:

"Dit hangt samen met een bredere tendens van een risicomijdende samenleving, maar je ziet er ook in terug dat we vinden dat jongeren hier niet zelf over kunnen beslissen op die leeftijd." (alinea 12) (1 punt)

c) "technologische ontwikkelingen" in de zin:

"Het is het gevolg van technologische ontwikkelingen, maar daaronder ligt een mensbeeld dat kinderen dit kennelijk nodig hebben." (alinea 13) (1 punt)

d) "de psychologische zijwieltjes" in de zin:

"De psychologische zijwieltjes moeten er op een gegeven moment af." (alinea 1) (1 punt)

e) "alles in de gaten houden" in de zin:

"Ze houden alles in de gaten (helikopterouders) of poetsen alle problemen weg (curlingouders)." (alinea 4) (1 punt)

2. Wat betekent de term "curlingouders" zoals die in de tekst wordt gebruikt? (5 punten)
3. Waarom voelen ouders volgens het artikel meer druk om "perfect" te zijn in hun opvoeding dan in eerdere generaties? (5 punten)
4. Waarom is het volgens de tekst zo dat ouders minder zeker zijn over de opvoeding van hun kinderen dan vroeger? Baseer je antwoord op de tekst en op je eigen standpunt. (5 punten)
5. 'We zijn adolescenten steeds meer gaan beschouwen als kinderen in plaats van als bijna-volwassenen die nog wat ondersteuning nodig hebben', zegt Loes Keijsers, hoogleraar pedagogiek in Rotterdam.
Ben je het eens of oneens met deze stelling? Ondersteun je mening met argumenten uit de tekst en eigen ervaringen. (5 punten)
6. 'Eerst golden mensen tot 21 jaar als jongeren, nu is dat opgerekt tot 25 of 26 jaar.' (alinea 11)

Met verwijzing naar de tekst en gebaseerd op je eigen ervaring, bespreek waarom deze verandering tot stand is gekomen? (5 punten)

Deel 2: Commentaar

(30 punten)

"De onenigheid in gezinnen ontstaat bij onderwerpen waar het minder makkelijk is om te bepalen of het om risicovol gedrag gaat of om het persoonlijke domein." (alinea 14)

Wat bedoelt de auteur met deze opmerking? Geef je eigen visie in 100 tot 150 woorden op deze stelling.

Deel 3: Opstel

(40 punten)

Schrijf een opstel (minimum 300 woorden) over één van de volgende onderwerpen:

1. Het is beter als om als jongere fouten te maken dan als volwassene.

OF

2. De cultuur van een land - wat het aan literatuur en kunst, dans en muziek voortbrengt - wordt gevormd door accidentele invloeden van buitenaf en door stromingen en stijlen die over de wereld waaien. (Gerrit Komrij Nederlands schrijver (1944 - 2012))